

СЕКЦІЯ 8 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.6:336.22:631.11

Кушніренко О.А.*кандидат економічних наук,**асистент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту**Відокремленого підрозділу**Національного університету біоресурсів та природокористування України**«Ніжинський агротехнічний інститут»*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Обґрунтовано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо посилення організації та обліково-методичного забезпечення внутрішнього контролю розрахунків за податками в галузі сільського господарства. Виділено стадії організації та методики здійснення контролю податкових розрахунків. Представлено робочі документи для здійснення ефективного внутрішнього контролю розрахунків за податками.

Ключові слова: організація, методика, внутрішній контроль, бухгалтерський облік, інформація, податки, система оподаткування, сільськогосподарські підприємства, управління підприємством, діяльність.

Кушніренко О.А. ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Обоснованы теоретические положения и разработаны практические рекомендации по усилению организации и учетно-методического обеспечения внутреннего контроля расчетов по налогам в области сельского хозяйства. Выделены стадии организации и методики осуществления контроля налоговых расчетов. Представлены рабочие документы для осуществления эффективного внутреннего контроля расчетов по налогам.

Ключевые слова: организация, методика, внутренний контроль, бухгалтерский учет, информация, налоги, система налогообложения, сельскохозяйственные предприятия, управление предприятием, деятельность.

Kushnirenko O.A. ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT INTERNAL CONTROL OF PAYMENTS FOR TAXES IN THE ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Theoretical provisions and practical recommendations to strengthen the organization and methodical accounting and internal control of payments for taxes in the agricultural sector. Highlight stage of organization and methods of control assessments. Presented the working documents for the implementation of effective internal control of payments for taxes.

Keywords: organization, methodology, internal control, accounting, information, taxes, taxation, agricultural enterprises, enterprise management, activities.

Постановка проблеми. Особливості та специфіка діяльності сільськогосподарських підприємств потребують постійного спостереження та перевірки фактичного стану розрахунків за податками. Тому діяльність підприємств галузі потребує специфічних підходів до формування системи обліково-інформаційного забезпечення управління нею. Сукупність таких потреб та вимог сьогодні може бути задоволена системою внутрішнього контролю як функції управління, що дозволяє вчасно виявляти недоліки в діяльності підприємств та їх структурних підрозділах. Це пов'язано з необхідністю виконання бюджету України в частині податкових надходжень. Зазначене підтверджується і статистичними даними Державної фіскальної служби України, які показують, що у понад 86% сільськогосподарських підприємств через недосконалість організації внутрішнього контролю виявлялись помилки у звітності, а саме в частині бухгалтерського обліку розрахунків за податками [1]. Наведене зумовлює потребу належного методичного забезпечення внутрішнього контролю розрахунків за податками, що, у свою чергу, дає можливість платникам податків уникнути штрафних санкцій та знизити податкові ризики і втрати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних авторів, що займаються дослідженнями

методичного забезпечення внутрішнього контролю розрахунків за податками сільськогосподарськими підприємствами, можна виділити таких, як: І.І. Бабіч [2], М.Т. Білуха, Н.Г. Виговська [3], Л.В. Гуцаленко [4], Н.І. Дорош, М.М. Коцупатрий [5], У.О. Марчук, Г.Г. Кірейцев, М.Д. Корінько та ін. У роботах даних науковців розглядаються різні підходи до формування системи внутрішнього контролю як функції управління, розкриваються його принципи, методи і процедури.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте в економічній та нормативній літературі невизначеним залишається планування внутрішнього контролю розрахунків за податками, не передбачено робочих документів внутрішнього контролера, відсутня методика документального оформлення результатів внутрішньої перевірки розрахунків за податками.

Мета статті полягає у дослідженні питання та розробці практичних рекомендацій щодо формування оптимального організаційно-методичного забезпечення внутрішнього контролю розрахунків за податками сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з головних функцій, які виконує бухгалтерський облік на підприємстві, є контрольна, що полягає в

перевірці законності, достовірності та доцільності господарських операцій, а також у забезпеченні збереження майна власника. У частині обліку податкових розрахунків контроль набуває актуальності, оскільки з точки зору системи оподаткування контроль своєчасності та повноти сплати податкових платежів є її основною складовою. У сучасних умовах діяльності сільськогосподарських підприємств виникають проблемні питання, для вирішення яких необхідно приймати вчасні, а головне – вмотивовані управлінські рішення. Для прийняття таких рішень необхідна достовірна інформація про фінансово-господарський стан та зобов'язання підприємства, яка може бути забезпечена внутрішнім контролем.

Організацією та безпосереднім здійсненням процесу контролю займається визначений підприємством суб'єкт контролю (служба внутрішнього контролю/особа, наділена контролюючими повнова-

женнями). Для ефективної роботи такого суб'єкта необхідно регламентувати його діяльність у внутрішніх розпорядчих документах (наказах про облікову політику підприємства).

У цілому процес внутрішнього контролю розрахунків за податками на підприємствах необхідно здійснювати окремо в розрізі кожного сплачуваного податку (у даному дослідженні використовуємо для прикладу найважливіші податки в галузі сільського господарства – єдиний податок (ЄП) четвертої групи, податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість (ПДВ)), дотримуючись установлені послідовності (регламентованої внутрішнім розпорядчим документом) та з урахуванням особливостей законодавчої бази з питань обліку та оподаткування (табл. 1).

Першою стадією процесу внутрішнього контролю є організаційна (підготовча), на якій визначається напрям, відповідно до якого конкретизується об'єкт

Таблиця 1

Стадії внутрішнього контрольного процесу розрахунків за податками

№ з/п	Стадії	Характеристика
1	Організаційна (підготовча)	Попереднє ознайомлення з об'єктами контролю – ЄП, податок на прибуток, ПДВ. Конкретизується об'єкт контролю в частині розрахунків за сплачуваними підприємством податками та вирішуються необхідні організаційні моменти (наприклад, склад контролерів, план та програма контролю; складання індивідуальних робочих планів контролерів тощо)
2	Методична (дослідна)	Визначаються контрольні процедури та методи контролю, застосування яких дозволяє здійснити контроль обраного об'єкту на належному рівні; фактична перевірка із застосуванням залежно від конкретних умов необхідних прийомів; документальна перевірка, результати якої фіксуються проміжними актами
3	Заключна	Порівняння результатів фактичного та документального контролю, встановлення відхилень; аналізуються виявлені відхилення та помилки, формується висновок контролерів та вживаються заходи з покарання винних, розробляються і приймаються рішення щодо усунення виявлених недоліків і порушень
4	Інспекційна	Контроль практичної реалізації затверджених керівництвом пропозицій щодо усунення виявлених помилок та недопущення їх у майбутньому; удосконалення діючої методики облікового відображення та здійснення внутрішнього контролю на основі практичного досвіду

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 2

Планування внутрішнього контролю розрахунків за податками

(найменування підприємства) « ____ » _____ 20 __ р. _____ ЗАТВЕРДЖУЮ: Код ЄДРПОУ _____					
План-графік внутрішнього контролю розрахунків за податковими платежами					
Об'єкт перевірки _____ Планові витрати часу на перевірку _____ люд./год. Контролери _____					
Стадія процесу внутрішнього контролю	Завдання контролю та КОНТРОЛЬНІ ПРОЦЕДУРИ	Період проведення	Фактичний термін проведення	ІПБ контролера	Примітки
Організаційна (підготовча)	Попереднє ознайомлення з об'єктами контролю; вивчення висновку попередньої перевірки, ознайомлення зі змінами в обліковій політиці підприємства стосовно розрахунків за податками, розподіл контрольних функцій між контролерами				
Методична (дослідна)	Перевірка визначеного об'єкту за одним з двох шляхів – від первинних документів до звітності або від звітності до первинних документів				
Заключна	Аналіз отриманих результатів, формування висновку за результатами перевірки та пропозицій щодо усунення виявлених помилок				
Інспекційна	Перевірка, наскільки реалізовані рішення щодо усунення виявлених недоліків, прийняті на попередній стадії контролю; розробка пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень та запобігання їх виникненню у майбутньому; удосконалення діючого обліково-контрольного забезпечення підприємства				
План-графік внутрішнього контролю розрахунків за податками склав: _____ / _____					

Джерело: запропоновано автором

та предмет контролю (види податкових платежів). Різномасштабне розуміння об'єкта та предмета контролю у розрахунках за податками передбачає, відповідно, різну методику контролю таких операцій. Тому в дослідженні методики внутрішнього контролю приділимо увагу лише методиці контролю розрахунків за податками в частині їх нарахування та сплати. Перед початком здійснення контролю розрахунків за ЄП четвертої групи, податком на прибуток підприємств, ПДВ необхідно здійснити його планування для надання контролю необхідного системного характеру, забезпечення високої якості контролю, вибору найефективніших і дієвих процедур, вирішення питань інформаційного характеру, а також раціонального використання робочого часу контроле-

рів. Інформація про основні стадії, період та застосовувані види робіт у розрізі податкових платежів, фактичний термін проведення контролю та відповідальних осіб, які здійснювали безпосередньо ті чи інші контрольні процедури за окремими податками, відображається у Плані-графіку внутрішнього контролю розрахунків за податками. Форму Плану-графіка внутрішнього контролю розрахунків за податками для сільськогосподарських підприємств наведено в табл. 2.

Так, у графі 2 «Завдання контролю та контролюючі процедури» розкриваються завдання, які необхідно виконати під час контролю та навести безпосередньо зміст контролюючих процедур, які потрібно здійснити для належного проведення контролю.

Таблиця 3

Форма Програми внутрішнього контролю податкових платежів

		ЗАТВЕРДЖУЮ:						
(найменування підприємства) « _____ » _____ 20 __ р. _____								
Код ЄДРПОУ _____								
Програма внутрішнього контролю розрахунків податкових платежів								
Стадії контролю	Контрольні процедури	Термін проведення робіт	Інформаційне забезпечення	Методичне забезпечення	Робочі документи контролера	Контролер	Відмітка про виконання	Примітки
Організаційна (підготовка)	Вивчення стану усунення недоліків і порушень, виявлених попередніми перевітками							
	Ознайомлення зі змінами в обліковій політиці стосовно розрахунків за податками							
Методична (дослідна) (приклад перевірки від первинних документів до звітності)	Перевірка правильності реєстрації платником відповідних податків							
	Перевірка здійснення контрагентом господарської діяльності у сфері сільського господарства							
	Перевірка санкціонування здійснення оподатковуваних операцій							
	Перевірка доцільності здійснення господарських операцій, що призводять до виникнення податкових зобов'язань							
	Перевірка правильності визначення бази оподаткування							
	Перевірка правильності застосування ставки оподаткування							
	Перевірка відображення визначених податкових зобов'язань в регістрах бухгалтерського обліку							
	Перевірка правильності відображення розрахунків за податками у деклараціях							
	Перевірка своєчасності подачі декларацій							
	Перевірка своєчасності сплати податкових зобов'язань							
	Перевірка відображення операцій з перерахування сум сплачуваних податків підприємством у регістрах бухгалтерського обліку							
	Звірка здійснених розрахунків							
	Перевірка відображення розрахунків за податками у фінансовій звітності підприємства							
Заключна	Аналіз отриманих під час перевірки результатів							
	Формування висновку за результатами перевірки							
	Формування пропозицій щодо усунення виявлених помилок							
	Надання висновку керівництву							
Інспекційна	Перевірка здійснення затверджених керівництвом заходів щодо усунення виявлених помилок							

Програму внутрішнього контролю розрахунків за податковими платежами склав: _____ / _____

Джерело: запропоновано автором

У графі 3 «Період проведення» зазначається період господарської діяльності підприємства, розрахунки за податками якого перевіряються контролером (місяць, квартал, рік). У графі 4 «Фактичний термін проведення», у графі 5 «ПІБ контролера» та у графі 6 «Примітки», відповідно, визначаються: фактичний термін проведення контролю кожного сплачуваного податку, контролер, який здійснював перевірку на конкретній стадії контролю та в розрізі кожного податку, а також примітки, які можуть акцентувати увагу на особливостях проведення контролю.

Програма внутрішнього контролю деталізує план контролю в частині застосовуваних прийомів та способів контролю, а також робочих документів, які підлягають оформленню під час здійснення контрольної процедури на організаційній стадії контролю.

Форму Програми внутрішнього контролю розрахунків за податками наведено в табл. 3.

На методичній стадії контролю здійснюється перевірка правильності визначення бази оподаткування, визнання податкових зобов'язань, а також вчасного перерахування належних до сплати сум податків до бюджету. Окрім цього, варто зазначити, що в про-

цесі здійснення внутрішнього контролю розрахунків за податками контролер використовує робочі документи, де реєструються необхідні дані та за якими у результаті перевірки формується висновок про виявлені порушення.

Типових форм робочих документів внутрішніх контролерів не передбачено і нормативно не регламентовано, кожне підприємство розробляє їх самостійно і закріплює в контексті формування облікової політики підприємства. З метою забезпечення сільськогосподарських підприємств методикою проведення ефективного та повного внутрішнього контролю розрахунків за податками пропонуємо скласти такі робочі документи: порівняльну відомість податкових розрахунків за даними бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю; реєстр виявлених порушень розрахунків за податками; опис виявленого порушення під час внутрішнього контролю розрахунків за податками; звіт про результати внутрішнього контролю.

Виявлені порушення фіскальними органами у підприємствах у частині розрахунків за податками переважно пов'язано із помилками, допущеними під

Таблиця 4

Форма Порівняльної відомості податкових розрахунків за даними обліку та внутрішнього контролю

ЗАТВЕРДЖУЮ:						
(найменування підприємства) « _____ » _____ 20 __ р. _____						
Код ЄДРПОУ _____						
Порівняльна відомість податкових розрахунків за даними бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю						
№ п/п	Операція (з посиленням на декларацію / первинний документ)	Податкове зобов'язання за даними бухгалтерського обліку, грн.	Податкове зобов'язання за даними внутрішнього контролю, грн.	Відхилення, грн.	Відображення в Реєстрі виявлених відхилень розрахунків за податками	Примітки
<i>Єдиний податок четвертої групи</i>						

Всього:					X	
<i>Податок на додану вартість</i>						

Всього:						X
Відомість склав: _____ / _____						

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 5

Форма Реєстру виявлених відхилень розрахунків за податками

ЗАТВЕРДЖУЮ:									
(найменування підприємства) « _____ » _____ 20 __ р. _____									
Код ЄДРПОУ _____									
Реєстр виявлених відхилень розрахунків за податками									
№ п/п	Зміст порушення (короткий опис)	Назва та номер документу, в якому виявлено порушення	Фактичні дані, зафіксовані в документі	Розрахунок даних контролером	Відхилення (4 - 5, +/-)	Норма, яку порушено	Сума порушення (очікуваних штрафних санкцій), грн.	Наслідки порушення	Примітки
Всього:		X	X	X		X		X	X
Реєстр склав _____ / _____									

Джерело: запропоновано автором

час нарахування та облікового відображення розрахунків за податками, які вчасно не були виявлені на підприємстві системою внутрішнього контролю. Тому для виявлення відхилень за нарахованими податковими зобов'язаннями підприємств перед бюджетом у розрізі кожного сплачуваного податку пропонуємо складати розроблену Порівняльну відомість податкових розрахунків за даними бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю (табл. 4).

Застосування наведеного робочого документу контролером дозволяє порівняти суми зобов'язань, розрахованих працівниками бухгалтерії та внутрішнім контролером, у результаті чого можна визначити суми відхилень у сумах податкових зобов'язань підприємства перед бюджетом, які можуть виникати внаслідок порушень у системі бухгалтерського обліку або неправильного застосування правил оподаткування. Проте навіть якщо зобов'язання за даними бухгалтерського обліку будуть збігатись з даними контрольних розрахунків, при внутрішній перевірці можуть виявлятися й інші порушення, до найпоширеніших з яких можна віднести несвочасність перерахування підприємством належних до сплати сум податків тощо. Унаслідок цього підприємства несуть додаткові витрати на сплату штрафних санкцій та пені. Тому з метою фіксування всіх виявлених порушень при внутрішній перевірці рекомендуємо вести Реєстр виявлених відхилень розрахунків за податками (табл. 5).

Завдяки застосуванню наведеного Реєстру контролер може зафіксувати виявлені відхилення в ході здійснюваної перевірки розрахунків за податками, відобразити їх суть (зміст), зафіксувати документ, в якому допущено помилку чи який містить недостовірні дані (з посиланням на норму відхилення), відобразити показник, який повинен міститись у документі та який відповідає дійсності, обчислити суму штрафних санкцій, які можуть застосуватись до підприємства та узагальнити наслідки виявленого відхилення чи допущеної помилки. Особливість цього Реєстру в тому, що він формує зведену інформацію про допущені помилки при здійсненні розрахунків з бюджетом підприємства.

За наявності виявлених порушень, які призводять до заниження або викривлення податкових зобов'язань підприємства та які, у свою чергу, призводять до додаткових фінансових затрат або мають ознаки шахрайських дій, пропонуємо, крім Реєстру виявлених відхилень, складати на кожне таке пору-

шення Опис виявленого відхилення під час внутрішнього контролю розрахунків за податками (табл. 6).

Запропонований Опис деталізує виявлені відхилення з посиланням на первинний документ, в якому встановлено порушення, нормативну базу, яку порушено, відповідальну за складання такого документа особу (осіб), наслідків допущеного порушення, а також пропозиції щодо його виправлення. Застосування такого документу на практиці дозволяє не перенасичувати висновок про результати внутрішнього контролю розрахунків за податками великою деталізацією, але дозволяє в разі необхідності отримати всю необхідну аналітичну інформацію в розрізі виявлених відхилень.

Окрім внутрішнього контролю розрахунків за податками, який підприємства організують на власний розсуд і закріплюють внутрішнім розпорядчим документом, згідно з п. 1 ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію, у тому числі й зобов'язань перед бюджетом [6]. Окрім того, Порядком № 765 від 05.12.2013 р. передбачено та закріплено право платника податків на звіряння стану розрахунків з податковими органами [7]. Таке звіряння може проводитись за усного звернення платника податків, за якого працівниками податкових органів на підставі даних інтегрованої картки здійснюється звірка стану розрахунків платника за податками (така звірка реєструється органом оподаткування у Книзі обліку звіряння стану розрахунків платників), або за письмовою вимогою платника у формі інвентаризації з оформленням Акта про звіряння. Такі звіряння можуть здійснюватись внутрішнім контролером або бухгалтером при проведенні поточного контролю з метою підтвердження правильності здійснених підприємством розрахунків. В акті звірки стану розрахунків указуються: назва податку, за яким проведено інвентаризацію; сальдо на початок періоду, що перевіряється; дані органу оподаткування; дані платника податку; сальдо на кінець звітної періоду. Поряд з цим зазначеним Порядком передбачено щорічне здійснення інвентаризації розрахунків за податками, яка полягає в тому, що інспектор податкової служби і бухгалтер підприємства проводять перевірку розрахунків з бюджетом за відповідний період.

Таблиця 6

Форма Опису виявленого порушення під час внутрішнього контролю

<p>_____ ЗАТВЕРДЖУЮ:</p> <p>(найменування підприємства) « _____ » _____ 20 __ р.</p> <p>Код ЄДРПОУ _____</p> <p style="text-align: center;">Опис виявленого відхилення під час внутрішнього контролю розрахунків за податками</p> <p style="text-align: center;">№ _____ від « ____ » _____ 20 __ р.</p> <p>Виявлене порушення: _____</p> <p>Зміст операції та документа (номер, дата), в яких виявлено порушення: _____</p> <p>Матеріально відповідальні особи, що склали і підписали документи, в яких виявлено порушення: _____</p> <p style="text-align: center;">(прізвище(а), ім'я (імена), по батькові)</p> <p>Порушена норма (з посиланням на статтю, пункт нормативного документа): _____</p> <p>Наслідки виявленого і доведеного порушення: _____</p> <p>Пропозиції з виправлення виявлених порушень (допущених помилок): _____</p> <p>Опис склав: _____ / _____ Контролер: _____ / _____</p>

Джерело: запропоновано автором

За наслідком проведення інвентаризації оформлюється акт встановленої Порядком форми [7], у результативній частині якого відображається безпосередньо встановлений результат – сума боргу за результатами інвентаризації (у цілому та у розрізі зобов'язань, суми штрафів, пені та процентів за користування розстроченням) або сума помилково та/або надміру сплачених сум зобов'язань податків, зборів тощо. Акт інвентаризації податкових розрахунків складають податковий інспектор за даними органу оподаткування та бухгалтер підприємства за даними бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання. У випадку виявлення розбіжностей бухгалтер та інспектор повинні встановити їх причину з подальшим виправленням цих помилок [8]. Такий акт підписують лише дві особи – бухгалтер підприємства та посадова особа органу оподаткування (інспектор) у двох примірниках, після чого зазначений акт набуває юридичної доказової сили.

За результатами здійсненого внутрішнього контролю та (за необхідності) інвентаризації контролер повинен скласти підсумковий документ. Таким документом може стати «Звіт про результати внутрішнього контролю розрахунків за податками», в якому наводити інформацію про вид порушень; відповідальність осіб, які допустили порушення або помилки та причини допущення виявлених помилок; наслідки виявлених порушень; прийняття заходів щодо усунення порушень та помилок. Такий звіт спрямований на отримання оперативної інформації про стан розрахунків з бюджетом для прийняття керівництвом своєчасних управлінських рішень. Складені під час перевірки описи можуть виступати в якості окремих додатків до висновку про результати внутрішнього контролю податкових розрахунків.

Практичне застосування наведених форм робочих документів дозволяє своєчасно виявляти помилки та відхилення від норм законодавства в системі бухгалтерського обліку та вчасно їх попереджати. Внутрішніми контролерами підприємства можуть бути розроблені й інші форми робочих документів у залежності від специфіки здійснюваної підприємством діяльності, форми бухгалтерського обліку, системи оподаткування тощо. Складання і подання керівнику Звіту про результати внутрішнього контролю розрахунків за податками, виявлені помилки, відхилення та можливі шляхи їх усунення є заключною стадією внутрішнього контролю.

Інспекційна стадія внутрішнього контролю податкових розрахунків передбачає здійснення нагляду за реалізацією рішень щодо усунення виявлених недоліків, прийнятих на заключній стадії внутрішнього

контролю, нагляд за своєчасністю виправлення помилок, а також прийняття рішень щодо удосконалення методики облікового відображення та проведення внутрішнього контролю розрахунків за податками. Реалізація наведених пропозицій посилює роль внутрішнього контролю розрахунків за податками як головного засобу поліпшення показників діяльності підприємств, формує основу оптимального його організаційно-методичного забезпечення.

Висновки. Представлено методичні основи здійснення ефективного внутрішнього контролю розрахунків за податками в галузі сільського господарства, виділено стадії здійснення такого контролю, розроблено орієнтовний план-графік та програму внутрішнього контролю розрахунків за податками, запропоновано пакет робочих документів внутрішнього контролера, застосування яких дозволяє організувати системний внутрішній контроль розрахунків за податками, своєчасно виявляти помилки та порушення норм законодавства в системі обліку розрахунків за податками.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.
2. Бабич І.І. Внутрішній контроль як самостійна функція управління / І.І. Бабич // Економічні науки. Облік і фінанси. – 2011. – Вип. № 8(29). – Ч. 2. – С. 7–14.
3. Виговська Н.Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація : монографія / Н.Г. Виговська. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 532 с.
4. Гуцаленко Л.В. Стан та перспективи розвитку внутрішнього контролю на підприємствах АПК / Л.В. Гуцаленко, Н.Г. Здирко // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 11/12. – С. 83–86.
5. Коцупатрий М.М. Внутрішньогосподарський контроль в управлінні діяльністю сільськогосподарських підприємств : [монографія] / М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. – Вінниця : Едельвейс і К, 2014. – 266 с.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
7. Порядок ведення органами Міністерства доходів і зборів України оперативного обліку податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, інших платежів, які сплачуються під час митного оформлення товарів, затв. Наказом Міністерства доходів і зборів України від 05.12.2013 р. № 765 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0217-14>.
8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.